

Ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto Tampereen ja Nokian Kolmenkulman kiertotalous -hankkeen ja Nokian Myllypuron kiviainesotto- ja kiertotalous -hankkeen YVA-ohjelmasta Dno TRE:3041/11.01.00/2020

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus pyytää Tampereen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoa Tampereen ja Nokian Kolmenkulman kiertotalous -hankkeen ja Nokian Myllypuron kiviainesotto- ja kiertotalous -hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (YVA-ohjelmasta) 11.6.2020 mennessä (PIRELY/2038/2020). Tampereen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena toimii yhdyskuntalautakunnan ympäristö- ja rakennusjaosto. Lausunnon antamiselle on saatu jatkoaikaa 19.6.2020 saakka.

Tampereen ja Nokian kaupungit suunnittelevat Tampereen Kolmenkulman alueelle kiertotalouskeskus-hanketta nykyisen Myllypuron maanvastaanottoalueen läheisyyteen, tulevalle asemakaava-alueelle. Suunnitellut toiminnot ovat nykyisen maanvastaanottoalueen laajennus sekä kiertotaloustoiminta. YVA-menettelyssä tullaan tarkastelemaan eri vaihtoehtoja toteuttamiselle.

Kolmenkulman kiertotalouskeskus sijoittuu Tampereen kaupungin puolelle sekä Nokian kaupungin puolelle maanvastaanottoalueen laajennuksen osalta. NCC:n hanke sijoittuu Nokian kaupungin puolelle nykyisille Myllypuron ja Korpelan kalliokiviaineksen ottoalueille.

NCC Industry Oy suunnittelee nykyiselle kallionottoalueelle Myllypuron kiertotalouskeskusta. Suunnittelut toiminnot ovat kallionoton lisääminen syventämällä nykyistä ottoaluetta, syvennyksen täyttäminen ja maisemointi ylijäämämailla sekä kierrätystoiminnot. Hankkeet ovat toisistaan riippumattomia, mutta niille on päätetty toteuttaa yhteinen ympäristövaikutusten arviointi.

Hankkeiden yhteisessä ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioitavat vaihtoehdot ovat hankkeen toteuttaminen kolmena laajuudeltaan erilaisena vaihtoehtona tai nykyisen toiminnan jatkaminen (VEO+). Ympäristövaikutusten arvioinnin aluerajaus hankkeelle on yhteensä 119 ha.

Kolmenkulman kiertotalouskeskus

Suunnitellun toiminnan tarkoituksena on muuttaa nykyisestä alueen toimintaa siten, että alue ei toimi jatkossa enää pelkästään maanvastaanottoalueena, vaan alueelle vastaanotettavia materiaaleja pyritään lajittelemaan, käsittelemään ja jalostamaan siten, että niitä voidaan hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti uusissa rakennuskohteissa. Ainoastaan hyötykäyttöön kelpaamattomat ylijäämämaat tullaan loppusijoittamaan alueen läjitysalueiksi osoitetuille alueille.

Kolmenkulman maanvastaanottoalueen toiminta jatkuu nykyisen toiminnan mukaisesti ympäristölupien salliman täytilävuuden loppuun asti. Laajennuksen arvioidaan jatkavan Kolmenkulman maanvastaanottoalueen toimintaa noin vuoteen 2030 asti. Toimintaa jatketaan niin pitkään kuin täytilävuutta riittää. Kiertotaloustoimintaa on tarkoitus jatkaa kaava-alueella, kunnes alueelle rakennetaan tontit teollisuus- ja työpaikkakäyttöön. Kiertotaloustoimintaa maanvastaanottoalueen laki-alueella on tarkoitus jatkaa pysyvästi.

Kolmenkulman kiertotalouskeskuksen tunnusluvut

	Yksikkö	V0+	VE1	VE2	VE3
Maanvastaanottoalueen kokonaiskapasiteetti	m ³ rtr	1 550 000	2 520 000	2 520 000	2 520 000
Vuosittainen keskimääräinen sijoituskapasiteetti	t/v	-	250 000	250 000	250 000
Väliaikaisen kiertotaloustoiminnan vuosittainen käsittelykapasiteetti	t/v	-	-	1 425 000	1 425 000
Kiertotaloustoiminnan vuosittainen kapasiteetti nykyisen maanvastaanottoalueen laella	t/v	-	-	-	180 000
Toiminta-alueen koko	ha	15	21	67	67
Toiminta-aika	v	-	10–15	10–15	10–30

NCC:n Myllypuron kiertotalouskeskus

Suunnitellun toiminnan tarkoituksena on lisätä kalliokiviaineksen ottoa nykyisellä alueella sekä lisätä kierrätystoimintaa. Ottotoimintaa lisätään syventämällä nykyisiä alueita, jolloin voidaan toimia nykyisillä alueilla pidempään eikä tarvitse ottaa käyttöön uusia alueita. Lisäksi on tarkoitus lisätä kierrätystoimintaa, jonka avulla vähennetään neitseellisten kiviainesten käyttöä.

NCC:n Myllypuron kallionottoalueen toiminta jatkuu nykyisen kaltaisena ympäristöluvan mukaisesti, kunnes maa-ainestenottoluvan mukainen ottomäärä on saavutettu ja kierrätystoiminnot loppuneet. Nykyisen mukaisena toiminta jatkuu alueella arvioilta noin 10–20 vuotta. Kallionottoa voidaan lisätä sekä uusia kierrätystoimintoja ottaa käyttöön, kun YVA-menettely on toteutettu ja ympäristölupa on myönnetty. Suunniteltujen toimintojen arvioidaan jatkavan Myllypuron kallionottoalueella toimintaa enimmillään noin 50 vuotta.

NCC:n Myllypuron kiertotalouskeskuksen tunnusluvut

	Yksikkö	V0+	VE1	VE2	VE3
Louhittavan kiviaineksen kokonaismäärä	m ³ -ktr	1 723 000	4 449 000	4 449 000	6 064 000
Louhittavan alueen täyttämässä ja maisemoinnissa käytettävän ylijäämämaa-aineksen määrä	m ³ -rtr	-	3 700 000	3 700 000	5 315 000
Mursketuotteiden valmistusmäärä	t/v	700 000	700 000	700 000	700 000
Kierrätysmateriaalien enimmäisvastaanottomäärä	t/v	49 000	299 000	750 00	750 000
Kierrätysmateriaalien enimmäisvarastomäärä	t/v	49 000	598 000	1 500 000	1 500 000
Maisemointiin käytettävien ylijäämämaiden enimmäisvastaanottomäärä	t/v	-	400 000	400 000	400 000
Toiminta-alueen koko	ha	52	52	52	52
Toiminta-aika	v	10 -20	10–30	20 - 40	30 - 50

Ympäristö- ja rakennusjaosto katsoo, että arviointiohjelmassa on löydetty hankkeen aiheuttamat keskeiset ympäristövaikutukset. Arviointiohjelmaa tulee kuitenkin tarkentaa erityisesti seuraavien asioiden osalta.

Kaavoitus ja maankäyttö

Alueella on voimassa Tampereen kantakaupungin yleiskaava 2040 (17.1.2020 KHO), joka hyväksyttyä on kumonnut Myllypuron osayleiskaavan. Yleiskaavassa hankealueella on voimassa työpaikkojen ja elinkeinojen-aluemerkintä ja keskuspuistomerkintä. Yleiskaavan 2040 merkinnät tulee ottaa huomioon selvityksiä tehdessä ja korjattava YVA-selostukseen.

Yleiskaavamääräyksen mukaan alueella tapahtuva toiminta ei saa aiheuttaa vesistön pilaantumista eikä likaantumista. Toiminta alueella ei saa heikentää Natura 2000 -verkostoon kuuluvan Myllypuron valinnan perusteina olevia luontoarvoja.

Yleiskaava 2040 velvoittaa hakijaa arvioimaan vaikutuksia maankäyttöön ja huomioimaan kaavan määräykset jotka koskevat erityisesti Myllypuron asemaa, maisemavaikutuksia, virkistys- ja ekologisen verkoston jatkuvuutta. Nykyisen maanvastaanottoalueen kohdalla on yleiskaavassa keskuspuistomerkintä, joka voi asettaa pysyville toiminnalle rajoitteita.

Myllypuron asemakaava 8189 ylettyy osin hanke-alueelle ja se voi asettaa toiminnalle rajoitteita, jotka tulee arvioinnissa ottaa huomioon. Asemakaava-alueella on myös s-27, joka määrää, ettei alueella saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka muuttavat alueen arvokkaan kasvillisuuden elinolosuhteita.

Luontoarvot

Hankealueen välittömässä läheisyydessä on hajuheinän esiintymisalue ja sen suojavyöhyke, jonka osalta lajin tarvitseman kosteuden säilyminen ja pölyhaitan ehkäiseminen on varmistettava ja arvioitava keinot, jolla suojelu toteutuu. Samalla alueella on liito-oravan elinalue. Lähistöllä on luonnonsuojelualueita, avainbiotooppeja ja Natura-alueita. Näiden alueiden suotuisa suojelutaso tulee kaikissa vaihtoehdoissa säilyä ja eri toimintojen vaikutukset alueille arvioida.

Onnettomuudet ja häiriöt

Arviointiohjelmassa ei ole tarkasteltu onnettomuus- ja häiriötilanteita. Tällaiset tilanteet ja niihin varautuminen on syytä ottaa huomioon vaikutusten arvioinnissa, koska lähistöllä on luonto-arvoja. Ennaltavarautumisen suunnitelma tulee sisällyttää vaikutusten arviointiin Leppiojan luonnonsuojelun alueen, Myllypuron Natura-alueen sekä Vihnusjärven raakavesilähde-aseman vuoksi.

Vesistövaikutukset

Toiminta-alue sijaitsee useamman pienvesistön valuma-alueella. Näihin kuuluu myös osa Tampereen puolella sijaitsevasta Myllypurosta. Ympäristövaikutusten arvioinnissa on kiinnitettävä erityistä huomiota Myllypuroon ja Leppiojaan johdettavan veden määrälliseen ja laadulliseen hallintaan hankkeen eri vaiheissa sekä mahdollisesti tapahtuviin muutoksiin valuma-alueiden rajauksissa. Arviointiohjelmassa esitetyn mukaan kaikki vedet purkautuvat lopulta Myllypuroon.

Hankkeella ei saa olla vaikutuksia, jotka erikseen tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa heikentävät alueen Natura-arvoja tai edelleen Vihnusjärveen johtuvien vesien laatua. Laskeutusaltaiden mitoitus tulee tehdä niin, että ne toimivat kaikissa olosuhteissa.

Vesistövaikutuksia arvioitaessa on tarkasteltava vaihtoehtoisia ratkaisuja vesien johtamiselle. Vaihtoehtoina voi olla ainakin likaisimpien vesien viemäröinti tai johtaminen Koukkujärvelle rakennettavalle puhdistamolle. Pintavesivaikutuksia tulee arvioida riittävän tarkasti selvityksessä, joka sisältää riski-arviointia. Haittojen minimoinnin periaatteen perusteella tulee arvioida kuinka hyvin ohjelmassa esitetyt hulevesialtaiden mitoitusperusteet riittävät kaikissa olosuhteissa turvaamaan Myllypuron Natura-arvot.

Ympäristöriskien selvityksiin tulee sisällyttää kierrätysmateriaaleissa mahdollisien asbesti ja haitta-aineiden esiintyminen ja päätyminen ympäristöön pintavesien ja pölyn mukana. Vaikutustenarvioinnissa tulee selvittää myös vesien esikäsittelyä ja vesien laadun tarkkailua ennen ojiin ja puroon johtamista.

Pohjavedet

Arvioinnissa tulee selvittää onko hankealueen lähistöllä ja virtaamasuunnassa alapuolella käytössä olevia talousvesikaivoja ja arvioida voiko hanke vaikuttaa mahdollisten talousvesikaivojen vedenlaatuun ja määrään. Erityisesti pitkäaikainen kalliolouhinta voi vaikuttaa kalliopohjaveden laatuun. VE3 vaihtoehdossa toiminta-aika voi olla jopa 50 vuotta.

Arviointiohjelmassa tulee selvittää, olisiko tyypettömillä räjähteillä positiivinen vaikutus pohja- ja pintavesien päästöihin.

Melu ja ilmanlaatu

Esitetyn arvioinnin lisäksi melu- ja pölyvaikutuksia tulee arvioida myös viereisille ulkoilureiteille ja Leppiojan luonnonsuojelualueelle, jossa sijaitsee myös liito-oravan elinalue.

Esitetyn arvioinnin lisäksi ilmanlaatuvaikutuksiin tulee sisällyttää asfalttiaseman aiheuttamat päästöt ja toiminta, vaikka se toimisi irrallaan tästä hankkeesta. Melu- ja pölyvaikutuksia tulee arvioida vaihtoehtona, jos hanke-alueen tiestö olisi pinnoitettu. Asfaltoimalla tiet kuljetuskaluston kolinat ja tien pölyäminen suurimmaksi osaksi todennäköisesti häviäisivät tai oleellisesti vähenisivät.

Varastoinnin mahdollisesti aiheuttama pölyhaitan arviointi tulee lisätä arviointiohjelmaan.

Vieraslajit

Koska alueelta viedään maita myös ulos, tulee vieraslajien torjunta sisällyttää hankekuvaukseen. Kuormien tarkastuksella tulee havainnoida myös vieraslajit ja niitä sisältävät kuormat on purettava muista kuormista erilliseen paikkaan. Epäiltäessä kuorman sisältävän vieraslajia, tulee kuorman lähtöpaikka ja purkupaikka merkitä ylös. Vieraslajia sisältävää maata ei saa toimittaa ulos.